Ч. 45 (12.994). Львів, вівторок 1. березня 1932. Rocznе opłatę zaplacono ryczaltem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 14·00 „
Піврічно 26·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і закор. Франції, Італії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.—
Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Сумна оборона проф. Студинського.

Львів, 28. лютого 1932.

Маємо перед собою отвертий лист голови „Наук. Тов. ім. Шевченка" д-р К. Студинського п. з. „У власній обороні", на який усе українське громадянство ждало нетерпляче більше тижня. Факт, що ця відповідь на запити, поставлені йому прилюдно, появилася окремою летучкою, а не на сторінках якогонебудь органу, дуже характеристична. Навіть ті, що хотіли принципіяльно брати в оборону д-ра Студинського як голову нашої поважної наукової установи, щоби не підривати авторитету „Наук. Тов. ім. Шевченка" прилюдним скандалом — завагались її друкувати в останній мент, коли прочитали його відповідь.

Ця відповідь не тільки несподіваний для нас самих самосуд його автора, але документ гідний спочування. На головний запит: навіщо було д-рові К. Студинському фотографії автора споминів про Соловки? — дістаємо відповідь: „Як дослідник українського письменства, а не як голова Наукового Товариства ім. Шевченка, я зацікавився ближче новим, досі невідомим автором, тимбільше, що в останніх роках (1926—29) був я кілька разів на Великій Україні і мав змогу конфронтувати (?!) те, що я там бачив, із тим, що про тамошне життя пише д. Юрченко".

Всій Соборній Україні відомо, що д-р Студинський як історик літератури ніколи не цікавився сучасною літературою. Та якби після 30-літньої повної байдужости до сучасної літератури, він несподівано почав нею цікавитися, то ніхто не всилі збагнути, який звязок є між зацікавленням якоюсь книжкою і негайною потребою дістати... фотографію автора?! Крім цього кожний ляік, не то історик літератури, зараз після появи книжки Юрченка зорієнтувався, що це поява не літературного значіння, а передовсім політичного. Та повірмо д-рові Студинському на слово. Коли йому вже конче треба було для літературних студій фотографії автора, то чому він не звернувся до нього безпосередньо особисто або листом, а вжив до цього таких **таємних заходів**, що всі, які мимохіть і несвідомо були вплутані в ту справу — переполошились і подали її подробиці до прилюдного відома?

Стверджуємо з усією рішучістю та свідомі повної відповідальности за свої слова, що роля д-ра К. Студинського в усій цій афері така неясна та неприємна, що навіть якби він не стояв на чолі високої наукової установи, то кожне товариство, де він є звичайним членом мало би обовязок домагатись від нього повного виправдання.

Чуємо приватно докори, що такої справи, в яку вмішаний голова такої установи як „Наук. Тов. ім. Шевченка" не повинно було „Діло" добувати на світло денне, щоби не шкодити самому Товариству. Становище „Діла" до „Наук. Тов. ім. Шевченка" за весь час головування д-ра К. Студинського було не тільки ультральояльне, а просто занадто вибачливе. Виключно з огляду на пошану до самої наукової установи ми лагодили яко мога свою критику тих виступів, якими її голова, д-р К. Студинський нарушував її престіж не від нині. Пригадаймо хочби його сумну ролю в справі т. зв. університетської комісії, аранжованої Ст. Грабським, пригадаймо нечувану телеграму підчас харківського процесу до предсідника більшовицького трибуналу в справі С. Єфремова, коли д-р Студинський зміцнював обвинувачення проти визначного діяча, письменника та члена Академії — дві справи, які ніяка преса та ніяке громадянство не могли би вибачити людині на такім становищі.

Д-р К. Студинський не повинен навіть словом згадувати про чийнебудь „інтелектуальний і етичний рівень", а тимменше в обороні своїй утотожнювати себе з „найповажнішою нашою установою". Саме через нього „Наук. Тов. ім. Шевченка" стає вряди-годи просто посміховищем (згадаймо аранжовані ним видання з погляду мови, правопису та „наукового" матеріялу!), а при таких його виступах, як справа з останньою фотографією предметом прилюдного споживання.

Саме тому, що нам залежить на обороні поваги нашої наукової установи та на майбутнім її розвитку, вважаємо своїм громадянським обовязком виступати проти особи, з якою, на жаль, чимало наших земляків і чужинців утотожнює всю установу. Лист д-ра К. Студинського є сам найкращим свідоцтвом інтелектуального та етичного рівня його автора. Наведені там аргументи для виправдання його предивної поведінки є не тільки невірні, а попросту вражають своєю невибачливою наївністю. Навіть якби правдою було те, що „серед львівських емігрантських і редакційних кол посуджувано Юрченка, що він має бути на поліційній службі" і що д-р Студинський зацікавився його книжкою як „оригінальною появою на нашому літературному овиді", то й тоді ще ніхто, хто має зрозуміння для тої ролі, яку повинен виконувати голова „Наук. Тов. ім. Шевченка" не зможе зрозуміти, чому саме він, навіть у приватному характері, покликаний перевірювати ці сплітки і то саме при помочі таких несамовитих засобів, які мусять вийти у всій повноті наверх, щойно у пресі.

Може обіцяний нам д-ром Студинським судовий процес розяснить цю справу ближче. Факти, які ми знаємо вже нині позитивно, а з нами деякі члени „Наук. Тов. ім. Шевченка" та інших установ зовсім вистарчають, щоби заявити: —

Саме для добра такої установи як „Наук. Тов. ім. Шевченка" треба, щоби провід у ньому перейшов якнайскорше в інші руки.

—o—

Спільні чи окремі свята?

(Голос кооперативного службовика.)

В цій важливій справі забирали вже деякі галузи праці своє слово. Хлібороб, священик, учитель на засланні, судовик, робітник — усі вони виказували некористи, ба й втрати для їх звання наслідком придержування юліянського календаря.

Сьогодні вискажу свої довголітні поміченння про вплив подвійних свят на промисл, ремесло, торговлю й банки — без огляду на те, чи ці підприємства ведені приватними руками, чи кооперативами.

За Австрії правний стан був такий, що працювати в ремеслі чи торгувати вільно було кожного дня, а тільки в неділю вільно було торгувати передполуднем. Ніякого примусу замикати склепи в римо-кат. свята чи інші не було. Була лише одна постанова дотично векслів: у „загальні" свята (**Allgemeine Feiertage**), себто в римо-кат. свята, спочивав вексель остільки, що нарівні з неділею не вільно було в римо-кат. свята векселя презентувати до акцепту ні до заплати, ані протестувати.

Тепер правний стан інший: в „державні", себто римо-кат. свята і свята 3. мая не вільно взагалі виконувати тяжчої праці, як орати, рубати дрова, виконувати ремесло, отвирати крамниці і т. под., під загрозою високих кар.

Це обмеження змоги заробкувати при рівночасних високих податках доводить промисл, ремесло і торговлю до занепаду. Ремісник і купець мусить замкнути варстат своєї праці в „державне" свято, а в греко-кат. свято мусить теж припинити працю, бо не годиться. А жити хочеться! Та з чого? І чомуж ремісник, купець чи працьовник кооперативи має терпіти морально й матеріяльно тільки тому, що його обовязує юліянський, астрономічно хибно обчислений календар?

Приходить до котроїсь централі української установи представник фірми з Амстердаму, Гамбурґа чи взагалі із загранниці і застає двері в цій установі замкнені. Довідується, що сьогодні свято, й дивується, чому цей екзотичний острівець, Галичина, ще тільки сам в цілій Европі святкує на основі старого, давно всіма вже закиненого календаря. Очевидно, дуже часто такий чужинець іде далі, а корисні умовини вихісновують тутешні чужі фірми.

Працьовник в українській бюровій установі працює в римо-кат. свято, бо це не його свято, але працювати мусить також у греко-кат. свято, бо треба викупити вексель, запротестувати його або спрольонґувати. Через це він не має ніяких свят крім неділі. Працьовники в інших установах мають бодай одні свята і мають змогу відпочити, віддихнути свіжим повітрям поза мурами міста, а українець цього зробити не може. Після введення нового григоріянського календаря малиб українці-працівники змогу нарівні з усіми іншими працьовниками економічних установ святкувати бодай одні свята.

Коли приглянемося всім галузям праці, всім званням, то помітимо, що кожний терпить і тратить через старий календар. Колиж кожна одиниця терпить, то тимсамим терпить загал. А хто користає? Той третій... І чомуж не зробити для загалу полекші?

Кермуватися нині сентиментами всупереч інтересам загалу — це шкідливе. Хто обстає при старому календарі, той, видко, ще не позбувся бацилія старої Австрії: „**Oesterreich kommt immer um eine Idee zu spät**".

Конкретно вношу, аби компетентні чинники, в першу чергу гр.-кат. владики, пішли солідарно назустріч інтересам загалу, а передовсім інтересам духовенства, і вже від місяця вересня ц. р. змінили календар!

Д-р Олександер Бариляк.

—o—

$1\frac{1}{2}$ міліярда зол. податкових залеглостей і 300 міліонів кари!

НОВИЙ ЗАКОН ПРО ПОДАТКОВІ ЗАЛЕГЛОСТИ.

Дня 22. лютого ц. р. радила Скарбова Комісія а вже 24-го пленум сойму над дуже важним урядовим законопроектом про сплату податкових залеглостей. Цього законопроекту не можна в дійсності назвати законом, але повновластю для міністра скарбу, яка дає йому право відкладати, розкладати на сплати як також скреслювати частинно або в цілості державні податки з державними і самоуправними додатками: ґрунтовий, нерухомостей, промисловий, доходовий, маєтковий, від капіталів і рент, від спадщин і даровизн, а також податок від домівок і лісову данину. Ціла опозиція поставилася дуже критично до цього законопроекту, який дає змогу скарбовим властям, себто міністрові скарбу і йому підчиненим органам, індивідуаль-

во приміньовати податкові полекші до поодиноких осіб, милих чи немилих урядові і його органам.

І на скарбовій комісії і на пленумі сойму промовляв у цій справі від Українського Клюбу **пос. З. Пеленський,** звертаючи тут і там увагу на дивогляд великанських податкових залеглостей і цілком неправильні методи ліквідування цього дивогляду.

Недавно прийшов уряд з проектом сплати залеглих податків **в натурі.** Вже тоді Український Клюб зазначував, що це не дасть ніяких позитивних вислідів, бо збіжа нема, і що той закон не принесе користи ані хліборобові ані скарбові. Це передбачення здійснилося, бо — як відомо — вплати натурою не досягли навіть одного міліона золотих. Тепер п. міністр каже, що новий закон мусить бути або негайно ухвалений, або відкинений, інакше він не має рації істнування. Якже зрозуміти цей поспіх, коли одночасно виявляється, що нема ще готових виконуючих розпорядків? Тому цей новий законопроект введе знову лише дальший хаос і можність всяких надужить для скарбових властей. Ясно, що цей закон, скріплюючи позиції міністрів внутрішніх справ і скарбу, надзвичайно вигідний для уряду. Однак уряд мусить памятати, що повновласти дається лише тому, кто має повне довіря. Референт закону в свому слові сказав, що тепер не час призадумуватися над причинами податкових залеглостей, які, як сам признав, виносять **півтора міліярда золотих, а додаткові кари 300 міліонів золотих,** — отже майже 2 міліярди золотих. А проте думаємо, що саме треба розглянути ті причини, чому повстали ці великанські податкові залеглости, бо тоді можна щойно говорити про їх ухилення.

Нас в першу чергу цікавить українське населення та зокрема українське село, те село, в якім екзекутор вже все, що лише було можливе, записав. Знаємо добре, що значить передавати повновласти повітовим скарбовим управам: це санкціонування повної їх самоволі. І так нпр. пос. Тершаковець виказав наглядно у своїй промові над бюджетом міністерства рільництва, що з розпорядку про розложення на сплати ґрунтового податку скористали лише обшарники.

Коли село дійшло вже до краю нужди, тоді приходиться з проектом закону, який нібито має принести поміч широким верствам громадянства. Той проект закону приходить **запізно,** тепер вже не можна говорити про **розкладання** на сплати чи **частинне відписування податків. Можемо говорити лише про цілковите скреслення залеглих податків.** Коли зважити, яке велике нинішне податкове задовження українського села та які незмірно великі відсотки мусить платити українське село, що не має змоги користати зі здорових кредитів, тому ясно, що село стало просто вже **невиплатним.**

Українські посли вже від ряду літ при кожній нагоді підносили справу податкових залеглостей. В час, коли ту справу можна було ще корисно поладнати, то з відповідальних чинників ніхто не хотів звернути на це уваги. Коли відкинути теорію й підійти до нового закону з погляду його практичної вартости при відомому відношенні скарбових властей до українського села, то новий закон треба вважати дальшим кроком свідомого економічного нищення українських громадян.

—o—

З польської преси

„ТАЙНА СПРАВИ ПРОФ. СТУДИНСЬКОГО“.

Як і чому ендеки боронять українських „радянців“?!

Під повищим сензаційним наголовком ендецький „Курер Львовскі“ з 28. лютого приніс заповіджену „ревеляцію“ з приводу останньої сумної афери проф. Студинського. І ось, цікава й надзвичайно характеристична річ, „ревеляції“ „Курера Львовского“ по суті є славословям безпосередньо особи... п. Антона Крушельницького та посередньо й проф. К. Студинського.

„Кампанію“ — мовляв — проти проф. К. Студинського затіяли „праві“ українські кола після того, як проф. Антін Крушельницький „демаскував“ у „Нових Шляхах“ твір Віталія Юрчнка „як провокацію інтервенційністичних кол та автора. як протибільшовицького аґента“. Проти проф. Студинськго, „як приклонника Радянської України“, звернулися „праві“ українські кола безпосередньо після того, як він „живо зайнявся особою Юрченка“ та одночасно „буцім то задумано в колах націоналістичної молоді гострі репресії“. При цій нагоді „Курер Львовскі“ дав таку характеристику п. Крушельницького: це визначний український письменник, який орієнтується на Радянську Україну хоч і не комуніст“ (!), це „відомий письменник і редактор місячника „Нові Шляхи“, людина з широким вдумчивим світоглядом, яка добре знає власне громадянство і бистро орієнтується у світових випадках“. Про статті п. Крушельницького висловлюється ендецький журналіст з найбільшими похвалами, як про „копальню знання для польського читача“. Як до тої цілої історії автор дочіпив і статті п. Богдана Словянського з „Веку Нового“, як теж пропаґанду „інтервенціонізму“ — це вже тайна його журналістичного хисту, який за одним махом помішав горох з капустою.

На перший погляд читач дивується: як це так, щоби „ендеки“ брали в оборону „радянців“? Але це справа зовсім ясна і природна: адже й ендеки завжди були і є політичними русофілами, адже саме вони підтримували активно галицьке москвофільство і нині найбільше раді неомосквофільському чи то „радянському“ таборові, якого чейже сутнім завданням є розбивати українське національне організоване громадянство. Тому й для „Курера Львовского“ є такою цінністю пани Крушельницькі, які своїми напастями й наклепами є вимріяними „копальнями знання“ для ендеків.

„ЕКСПАНЗІЯ“ ВОЛИНСЬКИХ УКРАЇНСЬКИХ БЕБЕКІВ.

На сторінках тижневика „*Пшеґльонд Волиньскі*“ ведеться полеміка на тему „ролі“ українських козачків з Волині, як чинника польсько-українського порозуміння. Якась пані Сабіна Красіцка висловила побожне бажання, щоби всі ті „певні“ людці старалися „причинитися до зміни настроїв у Східній Малопольщі“. У звязку з цим голосом п. Тадей Загурський перестерігає перед надто поквапною „експанзією“ Певних і комп. Ця „теза — мовляв — небезпечна та бодай передчасна“. Волинські українці (читай: бебеки) мають подостатком діла на Волині і нічого їм пхатися до Галичини, де зміна настроїв повинна прийти помалу, зввнутрі українського громадянства, „а не під натиском ззовні“.

Пан Загурський знає, видно, краще українські відносини від пані Красіцької, яка свої відомости в цій матерії черпає з санаційної преси. Поміж рядками статті п. Загурського і його дипльоматичними зворотами про благодатну діяльність певнівського гуртка, пробивається досить виразно думка: залишіть у спокою банкротів і не пхайте їх на нове „поле діяльности“, бо й так компромітація чимала а буде ще більша...

КОНСЕРВАТИВНЕ ВИЛЕНСЬКЕ „СЛОВО“ ПРО СОЮЗ НАРОДІВ.

Недавно редактор „Слова“ Ст. Мацкевич назвав у своїй кореспонденції з Женеви (2. II.) Союз Народів „інституцією для витворювання масової брехні і масової суґестії“. У 45. ч. „Слова“ той сам автор подає такі ревеляції про склад польської делеґації при Союзі Народів: „Як у самому Союзі Народів, так і в делеґації при Союзі Народів репрезентують Польщу майже виключно жиди“. „Слово“ подає їх назвища: це пп. Райхман, Ґінзбурґ, Вассербергер, Казенеленбоген і Руденшванц. „Слово“ закидає їм, що вони вважають себе „лиґовцями“, що їх патріотизм міжнародній, їх почування пацифістичні. Особливо Райхманові, який займає високе становище в єрархії С. Н. закидає „Слово“, що він став осередком завзятої китайофільської і японофобської пропаґанди. „Пан Райхман — пише „Слово“ — жид, але не національний або віроісповідний жид; він жид, який визнає гаряче ідеольоґію міжнародного пацифізму за всяку ціну, жид демократ дрібноміщанського типу, якби сказали більшовики“. Головний закид „Слова“ в цьому, що жиди більше дбають за інтереси Союзу Народів, як польської держави. „Союз Народів — ця інституція — кінчить „Слово“ — призначена до вдержання в послуху малих европейських держав супроти великих (!) і як така вона корисна(!), хоч часто йде в розріз з інтересами Польщі(!)“.

ПРОГІБІЦІЙНЕ МИТО В АНҐЛІЇ.

ЛЬОНДОН, 28. II. ПАТ. Палата громад прийняла в 3. читанні 442 голосами проти 62 проект закону про ввозове мито.

—o—

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 1. БЕРЕЗНЯ 1932.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Форма літературного твору.

Коли хочемо переповісти тему якогось твору — відчуваємо невідхильно, що вся вона звязана з тією своєрідною формою, яку надав їй автор. Без тієї форми вона лишається голим абстрактом, спільним із тисячами інших творів, до нього неподібних. Таким робом „тема“ або „сюжет“ часто хилитається в нашій уяві напів дороги між двома протилежними елементами: загальною абстрактною ідеєю і наскрізь конкретною, індивідуальною формою.

Протиставляючи тут **ідею** твору його **формі** протиставляємо саме ті два елементи, які не можна звести один до одного, бо вони по самій своїй суті належать до іншого світу.

„Форма“ має одно дуже вузьке значіння: чисто технічного зразка, за яким можна йти, засвоюючи собі професійні секрети виробництва. Когось, хто має поетичний талант можна навчити, як складати терцину або тріолет, іншому, що має драматичний нерв можна відкрити цілу визку правил придбаних досвідом драматурґів і режісерів, як зручніше вязати „акцію“. Ясно, що сама правильна форма терцини або 3-дієвої комедії не каже нічого про те, чи автор має талант і що нею хотів висловити.

Коли кажемо про форму твору, найчастіше маємо на думці все те, що складається на його композицію та стиль. Всі засоби слова, якими письменник передає те, що хоче висловити із своїх вражінь, почувань і думок виливаються в якійсь формі, що охоплює в собі та перетворює уявлений світ письменника у відлив слова. Не тільки наскрізь зовнішня схема твору, яку може аналізувати вчитель у школі, вимірювати та показувати, наче вирізаний модель матерії, але і його композиція та своєрідний стиль рішають про форму твору та одночасно є нею, злиті в одну нероздільну цілість.

У деякім розумінні в творах мистецтва маємо до діла завсіди тільки з формою: себто з тією низкою засобів слова, колірів та звуків, що доступні нашим змислам; від цілості тих засобів виходимо, коли творимо собі осуд про їхню вартість, називаючи його ідеєю твору. Ідеї в творі нема; якби вона була в ньому, не істнувало би стільки протилежних поглядів у чому її суть та як вона виглядає. Факт, що мистець не може дійти до твору без ідеї ще не доказ, що він усилі покласти її в нього; причина не мусить лежати у висліді. Не тільки форма твору залежить від ідеї — його ідея неминуче змінюється під впливом форми: всього вже висловленого у процесі її передачі мистцем і після неї. Тому й кажемо, що закінчений твір починає жити самостійним життям незалежно від волі його автора; всі ті елементи, завдяки яким він може впливати на нас впливають одночасно взаємно на себе.

У малярстві, музиці та архітектурі багато легше вказати на ролю форми, якій інколи майже неможливо протиставити ідею. Краєвид, соната або будівля, що нас захоплюють, не пробуджають у нас навіть потреби дошукуватися у них „ідеї“; і часто, коли пробуємо таку ідею заступати — аж тоді не розуміємо, у чому оригінальність і чар цих творів, коли стільки інших, банальних і неталановитих, можна охрестити тою самою ідеєю.

Факт, що слова розбуджують думки, а думки невідхильно ведуть до загальних ідей стоїть на великій перепоні до зрозуміння, яка різниця між мистецьким твором, фільософічним і популярно-виховним і чому не можна змішувати їхніх засобів і мети

З того, що літературні твори можуть висловлювати фільософічні думки, а фільософічні мусять мати літературну форму, не можна робити ніяких загальних висновків про ролю ідеї та форми в цих і тих. Літературний твір може мати таку слабу форму, що ледви, чи заслуговує на назву літературного і одночасно може захопити когось своєю чисто абстрактною надбудовою; ідея твору, з фільософічного погляду, може не видержувати ніякої критики, а навіть бути зовсім помилкова або безглузда, з усім тим літературний твір може визначуватись великими мистецькими прикметами. Історія літератури знає безліч прикладів цього другого роду, — одночасно не знаючи ніодного такого, коли глибокі ідеї були передані в зовсім безвартній формі. Цей другий випадок повне contradictio in adjecto: ідея варт стільки, скільки варт форма, в якій або точніше: якою її висловили

У справі оплат до Каси Хорих.

(Важне для наших священиків.)

Дня 18. грудня 1931. вніс Український Соймовий Клюб до міністерства праці і суспільної опіки побудовану на ширшому загальному підкладі інтерпеляцію в справі примусового стягання від о. Василя Паславського, адміністратора гр.-кат. парохії в Павлокомі, пов. Березів і від о. Кебуза, адміністратора гр.-кат. парохії в Бахірю оплат до Каси Хорих за церковну службу. Ця інтерпеляція, хоч внесена в справі о. Паславського і о. Кебува мала, як сказано, загальне значіння.

Дня 24. лютого ц. р. доручено Українському Соймовому Клюбові письмо міністерства праці і суспільної опіки з дати Варшава, 16. лютого 1932 р. — АК/Лав. Ч. 211/Пр. Ґаб. „Інтерпеляція Українського Клюбу в справі стягання від греко-кат. душпастирів оплат до Кас Хорих за церковну службу — слідуючого дословного змісту:

„Відповідаючи на інтерпеляцію послів з Українського Клюбу з дня 18. грудня 1931 р. у вище названій справі, маю честь закомунікувати, що дня 5. лютого ц. р. письмом ч. 184 У. Х. я зарядив, аби покищо — аж до часу засадничого урегулювання способу стягання Касами Хорих належитостей з титулу складок на убезпечення церковної служби, згідно з засадами Конкордату — Каси Хорих у був. заборах австрійськім і російськім не переводили екзекуцій, залеглих за церковну службу (як обряду римо-католицького так і греко-католицького) складок, а розпочате вже екзекуційне поступовання здержали. (Слідує підпис: Міністр д-р Ст. Губіцкі)."

З уваги на таке зарядження міністра праці і суспільної опіки всякі початі екзекуції будуть правдоподібно здержані з уряду. Колиб це не сталось, інтересовані священики повинні вносити індивідуально до Кас Хорих або до дотичного старостства подання і домагатися з покликанням на цитоване Ч. 184/У. Х. з дня 5. лютого ц. р. безпроволочного здержання всіх екзекуційних кроків.

—o—

Б. посол Олександер Вислоцький знову перед судом.

За 10 промов обвинувачений в державній зраді і т. п.

ОСТАННІЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

В суботу, 27. п. м. переслухано чотирьох свідків у справі промови, яку обвинувачений виголосив 28. липня 1928 р. у *Соколівці* підчас посвячення памятника на могилі бл. п. о. Кальби, б. місцевого пароха.

Свідок Міхал *Війонцек*, ст. шподовнік, зізнав, що промовець закінчив словами якогось українського поета: „Український народе! Прокинься скинь кайдани і живи вільний!" В тих словах акт обвинувачення добачує злочин державної зради з § 58 с.

Подібно зізнав свідок Мих. *Сурмай*, начальник громади із Соколівки. Інші два свідки: о. Андрій *Ізрик*, парох з Улицька, і Петро *Міляновський*, приватний службовець зі Львова, подають загальний зміст цієї промови і стверджують, що вона не була зовсім підбурююча. Її закінчення не пригадують собі.

ЩЕ РАЗ РАДЕХІВ.

З огляду на те, що свідок д-р Антін *Горбачевський*, адвокат із Чорткова і сенатор, не міг приїхати, відчитано його зізнання в слідстві. Свідок брав участь у вічу в Радехові, промовляв сам і чув промову б. посла Вислоцького. Стверджує, що в промові обвинуваченого не було нічого протизаконного.

КОНЕЦЬ РОЗПРАВИ.

На тім закінчилося доказове поступовання і предсідник трибуналу відчитав 29 питань відносно провини обвинуваченого.

Після перерви виголосив промову прокуратор Ліпш, що підтримуючи акт обвинувачення, виготовлений золочівською прокуратурою, радив сам присяжним суддям деякі питання заперечити.

Гарні були промови оборонців, д-ра *Шухевича* і д-ра *Біляка*. Особливо остання визначалася ораторським хистом і зробила помітне враження.

Вердикт присяжних суддів випав надсподівано. 13 питань (між ними й щодо державної зради) *заперечили одноголосно*, а інші подавляючою більшістю голосів. Наслідком того предсідник трибуналу оголосив присуд, яким обвинуваченого

увільнено від вини та кари.

Увільнений приймав від знакомих ґратуляції та побажання видержати щасливо дальшу вязницю наслідком волинського засуду.

Чи ви є членом УКТОДІ у Львові, вул. Руська ч. 3? — Річна вкладка звичайного члена виносить 6 зол.

Від імпресіонізму до... комізму.

Ще одно вияснення п. В. Дядинюка.

У 39. числі „Діла" опублікував п. Павло Ковжун мені у відповідь статтю п. н. „Від комунізму... до комізму", в якій між іншим написав: „Щож торкається його (тоб-то моеї — **В. Д.**) замаскованої атаки на АНУМ, то варт би спитати, чи не грав тут чималу ролю факт, що його не приняли ні до самої організації товариства (АНУМ) ні до участи у виставці".

У відповідь на ці слова заявляю: Ніколи нікому споміж членів АНУМ я не висловлював навіть побажання бути членом тієї організації, а вже тим більше не зголошував нікому ніякої заяви про намір вступити до неї. Так само не подавав я ніколи своїх праць на виставу АНУМ, а тому їх не могли там ні приймати ні не приймати. А ця обставина, що мене АНУМ не запросила до участи в виставі хіба не моглаб мені дати ніякої підстави до „замаскованої атаки".

Щож до мого розуміння мистецтва та його напрямків, то в цій матерії ми говоримо цілком окремими мовами. А цього і п. П. Ковжун хіба не може і не має права вважати ніяким лихом. Мій мистецький світогляд не покривається з мистецьким „вірую" АНУМ, що також чейже не може бути причиною й арґументом на те, щоби мені робити замітнерозуміння мистецтва чи неорієнтації в ньому. Маю таке саме право як кожний інший мистець висловлювати прилюдно не тільки свої загальні погляди на мистецтво, але й давати свою оцінку мистецьким творам та напрямкам. Колиж п. П. Ковжун твердить, що я роблю це для реклями, то важко збагнути, в яких цілях робить те саме п. Ковжун, коли мотивів моїх статтей дошукується виключно та єдино тільки в „реклямі".

В. Дядинюк.

•

Від Редакції. При цій нагоді заявляємо, що дальшу переписку на цю тему на сторінках „Діла" припинюємо.

Бешкети „Стшельца" й арештування в Тернопільщині.

Спростування Воєвідського Уряду в Тернополі.

В 13. ч. „Діла" з 21. січня ц. р. появилася стаття під вгорі поданим заголовком, в якій піднесено заміти, що „стшельци" в Ігровиці й Іваневі, тернопільського повіту, допустилися різних проступків у відношенні до українського населення, на що поліційні органи не реагували. На цю статтю дістали ми від Воєвідського Уряду в Тернополі спростування на основі § 19, яке нижче містимо в дословнім перекладі:

1. Неправда, що нібито „стшельци" в Іванові Долішному 10. січня ц. р. побили кількох хлопців, але правда, що в тій місцевости нема стшелецького уладу та бійок у тому дні в Іваневі Долішному не було.

2. Неправда, що нібито 6. січня 1932 р. „стшельци" в Ігровиці під кермою Михайла Бялковонса та Ґрабаса напали на українських колядників, побили їх, заграбили гроші та розбили вертеп, а поліційна станиця на це не реагувала, але правда, що два сільські хлопці Бялковонс і Ґрабас розбили вертеп для сваволі, а поліційна станиця в Ігровиці 9. січня ц. р. до ч. 30/32 повідомила повітовий суд у Тернополі.

3. Неправда, що нібито 8. січня ц.р. „стшельци" під кермою Казимира Наконечного напали на дівчат, побили Анну Бабій, а Стефанію Голик і Параню Горбатюк скинули у воду придорожного рова, але правда, що 8. січня і 10. січня ц. р. непізнаний нею хлопчик нібито ударив її палицею по плечах, але слідів ударів на тілі не мала. На поліційну станицю зголосилася 12. січня 1932 р. і з нею списали протокол. Підчас переслухання зізнала Ярослава Горбатюк, що 8. січня ц. р., коли верталась до дому зі Стефанією Голик, якийсь невідомий хлопчик скинув їх обидві в рів. У зізнаннях згаданих трьох покривджених нема зовсім згадки про „стшельців".

4. Неправда, що нібито поліційна станиця в Ігровиці, не зважаючи на те, що її повідомили про напад поляків на українців — не інтервеніювала. Але правда, що 10. січня ц. р. вечором командант станиці списав протокол з Антоном Митохіром і переслав його повітовому судові в Тернополі до ч. 61/32. Правда також, що національности української хлопці напали в суботу 9. січня 1932. на „стшельца" Карла Бялковонса, розбили йому голову та покровавили йому руки.

5. Неправда, що в неділю 10. січня війт Гнат Наконечни при допомозі кількох радних поляків побив Василя Куця, при чому мав висловитися зневажливо, але правда, що Василь Куць побив Станислава Бялковонса.

6. Неправда, що нібито поліційна станиця в Ігровиці держала Сильвестра Наконечного 2 дні і 3 ночі в тюрмі без їди та пиття, але правда, що Сильвестра Наконечного передержали 2 дні та півтора ночі і він одержав харчі від матері, котра це зазначила до протоколу підчас слідства.

За воєводу: **Жиборський** в. р.
начальник Виділу.

Від Ред.: Цікаво, що спростування від Воєвідського Уряду у Львові дістаємо в українській мові, підчас коли Тернопільське і Станиславівське Воєвідство присилають нам свої письма в польській мові...

АРЕШТУВАЛИ ДИРЕКТОРА КОНЦЕРНУ „МАЛОПОЛЬСКА".

Був у взаєминах зі злодіями.

У ночі з 30. на 31. жовтня м. р. злодії вломилися до бюр нафтового концерну „Малопольска" у Львові, розбили касу та забрали з неї 150 тис. зол. і 8 тис. долярів. Поліція арештувала возного „Малопольск-и" бувш. поліцая Шакальського. Він признався, що піддав був плян вломy злодіям Вліzлі та Смуліц. Арештовані злодії сказали, що вкрали лише золоті, хто вкрав доляри, не знають. Поліція найшла в печі хати Вліzли лише 20 тис. зол.

Рівночасно поліція стала інвіґілювати директора „Малопольск-и" д-ра Ґаґатка. В руки поліції впали теж листи д-ра Ґаґатка до згаданого злодія Влізла. На тій основі влада дала приказ арештувати д-ра Ґаґатка. Як д-р Ґаґатек довідався, що поліція пошукує його, втік на провінцію. Його арештували в Ліску, як всідав до поїзду, що їхав на схід.

Годиться згадати, що д-р Ґаґатек виступав як політичний діяч у Львові, кандидував до сойму (від одної з селянських партій). Та коли д-ра Ґаґатка засудили за ошуканчу аферу, його скреслили з листи адвокатів. Тоді були засудили д-ра Ґаґатка на 8 місяців тюрми.

Що з д-ром Ґаґатком?

Львівська поліція одержала телефонічну вістку із Ліска, що в справі д-ра Ґаґатка наступили деякі комплікації, тому його годі відставити до розпорядження судової влади у Львові. Є чутки, що поліція в Ліску арештувала якогось іншого Ґаґатка, а потім його випустила на волю. Справжній д-р Ґаґатек скористав із того й зараз покинув Ліско в невідомому напрямі. Поліція сподіється, що він дістанеться її у руки.

ПІСЛЯ АРЕШТУВАННЯ НАЧАЛЬНИКА ТЮРМИ „БРИҐІДКИ".

Як ми вже повідомляли влада припинила в урядуванні начальника львівської тюрми „Бриґідки" Маєвського.

Кількох дозорців переслало до центральної влади в Варшаві меморіял, що нач. Маєвський, щоби скрити свої надужиття, скидав вину на підчинені йому органи. Центральна влада передала меморіял для розгляду прок. Дембіцькому, який має надзір над тюремництвом в окрузі апел. суду у Львові. Той приказав рад. Турнелеві, щоб перевів слідство. Тюрму стали інвіґілювати. І приловили як вязничний дозорець вийшов з тюрми з вязнем. Обох придержали. Дозорець признався, що на припорученя нач. Маєвського йде з вязнем на прохід. Наслідком того арештували нач. Маєвського. Спеціяльна комісія розглядає відносини в тюрмі. Прок. Турнель переслухує вязничний персонал.

Годиться згадати, що Маєвський відзначений за заслуги на полі тюремництва хрестом заслуги.

В. Юрченко у власній обороні.

(Лист до Редакції.)

Вельмишановний Пане Редакторе!

Не відмовте у Вашому щоденнику помістити такого листа:

Видавши спогади про Соловки, я, зрозуміла річ, став небажаним чинником в очах всієї кліки галицьких радянофілів. З появою І. тому записок вони розпочали шалену акцію, щоби виявити та скомпромітувати мою особу. З „Отвертого листа“ директора „Червоної Калини“ п. Постолюка виявилось, що в кампанії проти мене бере активну участь один з найвідповідальніших діячів найвизначнішої української інституції — голова Наукового Т-ва ім. Шевченка акад. Студинський, що розшукував і, як я довідався з преси, добув мою фотографію.

Поставлений в обличчі відповідальности перед українським громадянством, акад. Студинський листом до „Часу“ оправдувався, що потребував моєї фотографії до студіювання літератури (очевидно моїх спогадів про Соловки) та через кілька днів він спостеріг, що ніхто не повірить його „новій методі“ студіювати літературу, і тому опублікував летючку, поширювану в своєрідний спосіб, в якій подає причину пошукування моєї фотографії. Він каже, що йому чіби то від „других і третіх осіб та еміґрантських кол і визначних еміґрантських діячів“ відомо, що я „мав бути на службі поліції“.

Можна висловити жаль з приводу такого явища, коли голова найвідповідальнішої наукової установи бере на себе функції розшифровувати агентів поліції. А чи я колинебудь був та чи є тим агентом поліції — це виявить судова розправа, бо я через адвоката передаю справу наклепу на мене акад. Студинського до суду.

Рівночасно дозвольте зясувати ще одно: В „Нових Шляхах“ за лютий ц. р. подібний натяк проти мене виводить Антін Крушельницький у статті „У гарячці 41°“. Звичайно, бандитам пера, що порушують найелементарніші правила літературної етики, відкриваючи авторські псевдоніми, — не відповідають, та я спростовую лиш безличну брехню:

Ясновидець Крушельницький висуває „сумлівне“ питання: „Як той втікач із Соловок міг пройти цілий Радянський Союз від Соловок до Камянця без пашпорту, без грошей і без опіки ҐПУ“. Пан Крушельницький не вірить. Панові Крушельницькому, що протягом нашого визвольного виру безтурботно заховувався в кабінетах, вічно міняючи орієнтації та портфелі від націоналістичного міністра до інтернаціонального консулянта — йому дивно, як то люди набирали витревалости в отвертій боротьбі 1919 року, як міцніла їх відвага в часи дворічних небезпек-повстань, і як, нарешті, гартувався їхній дух у червоних тюрмах та на соловецькій каторзі. Пан Крушельницький — безкровний революціонер — ні разу не ставав „под стенку“, не нюхав фрази: „вы арестованы“, не чув потрясаючих слів „расстрелять“; а його спритністю орієнтуватись „куди вітер повіє“ він завжди: нагодований, в теплі і з... пашпортом. Його стареча голова не може збагнути, як то можна без пашпорту проїхати весь Радянський Союз аж до Збруча! Ах, щоби то бодай на старість поїхати до Більшовії та переконатися! Ще не пізно, пане Крушельницький. Може побачились би з Єфремовим, Грушевським.

Пан Крушельницький намагається пускати блахмана. Він твердить, що я, перескочивши Збруч, за кілька днів дістав нансенівський пашпорт, тоді як інші еміґранти за десяток років побуту в Польщі його не мають... Так сміливо кидати словами можуть хіба „Нові Шляхи“. Моглиж ви, пане, дошукатись мого справжнього прізвища, моглиж ваші люди вкрасти мою світлину. Чиж важко було довідатись у знайомих вам „еміґрантських колах“, чи навіть у мене самого, як виглядає мій нансенівський пашпорт? А там би Вам, на жаль, мусіли сказати, що ніякого нансенівського пашпорту я не мав і не маю. Таж коли Ви так уважні до моєї особи, то до Ваших чутких вух доходило, як минулого літа, за постановою гродського староства з дня 7. червня 1931 ч. 770/31. Пол., відмовили мені побуту у Львові, як тричі приходив до мене на помешкання поліціянт і з місця гнав та й не тільки зі Львова, але й з усіх трьох галицьких воєвідств, і тільки завдяки добрим людям, які заручили, що я не є большевицький шпіон, я дістав право ще 6 місяців пробувати у Львові себ то до 31. XII. 1931 р. Ба що більше: ось вже два місяці щотижня ходжу до староства й не можу добути дальшої пролонґати на побут. Потрудіться, пане, до староства, бо так зоряча старій людині якось не личить: брехню не важко виявити.

Нарешті останнє: Пан Крушельницький хапається за Клима Поліщука й злорадно-саркастично торжествує. Він пише: „Віталій Юрченко пише в І. томі (не в І., а в ІІ томі — *В. Ю.*), що на Соловках зустрівся з Климом Поліщуком, який жалувався перед ним, що не мав охоти їхати з Польщі до Радсоюзу. А коли еміґранти показали Юрченкові у Львові між іншими фотографіями — фотографію Клима Поліщука, він спитав: „А це хто?“... „Таж це ваш добрий знайомий!“ „Ні, вперше в житті бачу цю людину!“ „Таж це Клим Поліщук!“ Юрченко зашарів, зблід і попрощався“.

Паночку наївний! Хто візьме серіозно ваш натяк та фальшивий подив?! А колиб я на образку десятка чистеньких, повних, здорових людей-інтеліґентів, зфотографованих ще в 1924 чи 1925 році, і справді не пізнав Клима Поліщука, якого я в 1930 році на Соловках вперше в житті побачив, це значить — після одинацятимісячного томлення в одиночці-вязниці та після піврічних поневірянь-голодівки на Соловках?... І ви, пане Крушельницький, цьому дивувались би?

Алеж сіль у тому, що з К. Поліщуком було цілком не так, як ви, пане Крушельницький, малюєте. Питайте не у своїх підхлібників, що підшиваються під назву „еміґрантів“, а в чесного еміґранта п. Ґонти, з яким саме я мав розмову про К. Поліщука. Він скаже вам докладно, як було: Оглядаючи в комітеті еміґрантів фотографії, я зупинився на одній ґрупі і промовив: Ця особа мені когось нагадує. „Це Клим Поліщук“ — підказав п. Ґонта. Природна річ, що я здивувався, бо виплекане лице на фотографії з 1924 року мало нагадує того нещасного — напівмерця Поліщука, якого я бачив у Соловках на 9-ому роб-пункті. Може він ще живий. Коли ви пане Крушельницький, справді щиро ним цікавитесь, то напишіть до нього. А може дочекаємось, коли Клим Поліщук сам розповість про наше з ним побачення. Отоді пан Крушельницький напевне „зашаріється і зблідне“.

„Знають про це еміґранти“ — потираючи руки твердить пан Крушельницький. Так, знають і свій голос про це подадуть. Знають про це й „Червоної Калини“, знають з редакційних кол, знає про це кожний чесний українець, хто тільки уважно придивляється до мене й до моєї праці, а не піддаються подлим підступам всяких червоних прислужників, яких „натяки“ виведе на чисту воду прилюдний суд.

З влічністю й пошаною

В. Юрченко.

СОЙМ ПРИНЯВ ЗАКОН ПРО УСТРІЙ ШКІЛЬНИЦТВА.

У суботу радив сойм дальше над проектом закону про устрій шкільництва. У дискусії пос. **Чапінський** (ППС) назвав проект поліційним, що звертається головно проти приватного меншинного шкільництва. Пос. **Рудницька** добачує в постановах проекту охоту спиняти розвиток українського шкільництва. Проект суперечить конституції та нарушує зобовязання в ділянці національних меншин. Пос. **Хрупький** зазначив, що закон не повинен обовязувати у Східній Галичині, так як не буде обовязувати в Горішньому Шлеську. Стоючи на цьому становищі бесідник зголосив два внесення, одно про відкинення закону як суперечного з конституцією, друге, що коли закон ухвалять, то не повинен обовязувати у Східній Галичині.

В голосуванні після відкинення поправок закон приняли згідно з текстом комісії в 2. і 3. читанні.

ЕМЕРИТАЛЬНИЙ ЗАКОН.

Опісля сойм радив над проектом закону про зміну емеритальних приписів. У дискусії говорив пос. **Великанович**. Після промови віцеміністра скарбу Стажинського, який збивав закиди опозиції, маршал замкнув засідання, а найближче визначив на 1. березня. Голосування над законом з причини недостачі кворуму відложили до найближчого дня.

АРЕШТУВАННЯ.

У Библі (пов. Рогатин) поліція арештувала Миколу Тимкова та Михайла Фресика (?). Їм закидають, що вони в 1919 році вбили лісничого Мар'яна Смігельського з Чолган (пов. Долина). Він вертав із Задеревача від тамошнього комісаря Ілії Николина, в якого виробив був собі перепустку.

КАНДИДАТИ УКРАЇНЦІ ДО КАНАДІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

ВІННІПЕҐ, 28. ІІ. ПАТ. У звязку з надходячою виборчою кампанією до парляменту провінції Манітоба зачувати, що буде кандидувати кільканацятьох українців. У самім північнім Вінніпеґу кандидуватиме десять українців. Вибори відбудуться в червні.

СЕН. БОРАГ ПРО ВЕРСАЙСЬКИЙ ТРАКТАТ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, 28. ІІ. ПАТ. В інтерв'ю з представником одного з тутешніх щоденників сенатор Бораг сказав, що версайський трактат треба змінити, а саме мировим шляхом або насилу. Одинока надія на зміну становища Франції в справі версайського трактату виплаває з господарських умовин.

Присуд у процесі 42

У ДРОГОБИЧІ.

В суботу, 27. лютого ц. р. в 9 год. ранку, як це ми заповідали, в Дрогобичі суд проголосив присуд у процесі проти 42 українців, яким закидували приналежність до „Пласту“.

Двацять обвинувачених засудили на кару по 3 місяці вязниці, а саме: дир. В. Кузьмовича, О. Левицького, І. Озаркевича, В. Ґавдяківну, Підгородецького, І. Гаврилiва, П. Веприка, О. Ґайґеля, М. Кушніра, Т. Муйлу, М. Тураша, С. Зарицького, О. Веселого, М. Мотику, В. Біласа, М. Івасівку, М. Смолу, М. Гузичівну, О. Валюха та М. Драгана.

Чотирнацять підсудних засудили на кару 1 місяця тюрми: д-ра М. Терлецького, О. Кулинича, В. Веприка, Т. Ваврика, Скоропада, В. Лещишина, М. Різняка, О. Гайшія, В. Біласа, І. Загарія, О. Мельницького, І. Криська, С. Біласа та П. Драгана.

Слідство проти обв. Іваненка та Е. Ізвичківної припинили через передавнення провини; звільнили М. Петрикевича; завісили виконання кари на 4 роки: В. Ґавдяківній, на 2 роки: Киличівній, Лещишинові, Мотиці, Загарії та Гузачівній. Засуджені на три місяці та кошти процесу мають зложити по 10 зол., на один місяць — по 5 зол.

Оборона внесла відклик від присуду.

Справу пятьох обвинувачених із процесу вилучили.

—o—

КИТАЙЦІ ДОБРОВІЛЬНО КИНУЛИ КІЯНЬ-ВАНЬ.

ШАНГАЙ. 28. ІІ. ПАТ. Китайські війська добровільно кинули нині Кіянь-Вань, бо вулиці міста встелені трупами мешканців міста, які згинули наслідком вибуху бомб, що їх кидають японці з літаків. Наслідком бомбардування годі похоронити трупи. Китайці займають окопи зараз біля Кіянь-Вань. Японські заходи виперти китайців не вдалися. Японські літаки збомбардували китайський лет. майдан у Гань-Чов, на захід від міжнар. концесії. Згорів теж приватний ганґар ґен. Чан-Кай-Шека. Літаки перед тим врятували.

ІТАЛІЯ В СНІГУ.

РИМ. 28. ІІ. ПАТ. Впали тут великі сніги, такого сніґу не тямлять від багато літ у дюжі місті. В Генуї паде сніг від двох днів. Заподіяв великі шкоди для тих, що плекають квіти та сезонові новалії на Рівієрі.

ЗАТРОЄНІ ҐАЗОМ.

У Львові в домі при вул. Жовківській ч. 59 і сусідніх чути було від кількох днів світляний газ. В неділю рано затроїлися ґазом в домі під ч. 61 у родині Нахтвальдів брат і сестра. Поготівля м. газівні ствердило, що це тріснула головна газова рура під хідником, що йде рівнобіжно до камяниці ч. 59, де є теж газова ліхтарня. В домі під ч. 59 затроїлася родина робітника Ґарба, разом шість осіб. Коли виважили двері до мешкання Ґарбів бухнув нагромаджений газ. 18-літній Авр. Ґарб і 6-літній Хуне вже не жили. Решту родини в грізному стані забрали до шпиталю.

Слідство ствердило, що газова рура тріснула наслідком морозів.

Газ, який дістався перед забезпеченням рури до довколичних домів, затруїв теж родину Левінів зпід ч. 61. Лікарі дали їм першу поміч і полишили під домашньою опікою.

В годину пізніше візвали рятункову станцію знову до дому ч. 59, де затруїлися ще дві живі дівки.

ЗІ СПОРТУ.

Погонь — Україна 4 : 1 (0:0, 2:1, 2:0).

Змагання України з Погонею, які відбулися в суботу вечером на ЛТЛ., були незвичайно займаючими задля гарної живої комбінаційної гри обох дружин. Програну у високому відношенні воріт завдячує Україна безнадійно судіючому п. Мармолеві. Правдивий вислід змагань на основі правильно добутих воріт повинен був звучати лише 2:3. Найліпшим змагуном на грищі був воротар України, Скрипій. Почесні ворота для України добув гарним далеким стрілом Труш І. Грі перешкаджав падаючий сніг, який спричинив також півгодинне спізнення змагань.

Видців 500.

Україна — А. З. С

У вівторок, 1. березня, відбудуться в год. 19.30 на Л.Т.Л. (вул. Пелчинська) останні змагання України за чашу Банку Краєвого Господарства. Противником України буде мистець Б-кл., А.З.С., з яким наша дружина стрінеться отсе вперше, що викликує неабияке заінтересування.

Львів. Чорні—АЗС 10:0 (3:0, 3:0, 4:0).
Краків. КТҐ — Макабі 3:0 (3:0, 0:0, 0:0).
КҐТ — Сокіл 2:2 (1:2, 1:0, 0:0).
Варшава. АЗС — АЗС II. 5:0 (2:0, 2:0, 1:0).
Варшавянка — Макабі 3:0.
Познань. АЗС — Варта 2:0 (1:0, 0:0, 1:0).
Лодзь. Лодзь — Вильно 2:0 (1:0, 0:0, 1:0).

КИТАЙ ПРОСИТЬ ІНТЕРВЕНЦІЇ ЗЕДИНЕНИХ ДЕРЖАВ.

ШАНГАЙ, 27. II. ПАТ. В суботу в год. 5 рано від артилерійського японського вогню спалахнули Чапеї. Китайські гармаші відповіли японцям залізним дощем. З японських джерел повідомляють, що японці заняли Кіян-Ван.

МОСКВА, 28. II. ПАТ. Дотеперішного заст. міністра війни Суджіяму призначили вождом 12. японської дивізії в Шангаю; опісля може стане він головним командантом японських військ у Китаї.

ПАРИЖ, 28. II. ПАТ. Б. міністр закордонних справ Китаю Ян взиває Америку, щоби інтервеніювала проти японських заходів заволодіти Китаєм. Японський генеральний штаб приготовляється до війни зі Зедин. Державами.

—o—

ФІНЛЯНДІЯ ПРОТИ СОЦІЯЛІСТІВ.

ГЕЛЬСІНГФОРС, 27. II. ПАТ. У деяких місцевостях відбуваються напади на робітничі доми соціялістичних організацій. Прихильники правих напрямних не вдоволяються самим забиванням дверей та вікон, але нищать теж обстановку домівок. Поліція безсильна.

Фінляндські села проти міст.

ГЕЛЬСІНГФОРС, 27. II. ПАТ. Обурення селянських мас доходить до вершка. У північній [illegible] відбулося чимало селянських віч, на яких рішили бойкотувати купно, продажу та заплату. У Лівіскілі постановили здержати постачання сільських продуктів до міст. Бойкотування речинців заплати почалося в кільканадяти місцевостях, здержали також виплату робітникам.

Дрібні вістки.

Китайці Зединених Держав підписують воєнну позичку для Китаю, кожного дня посилають до Китаю 100.000 долярів, або вишколюють за них китайських летунів у Шікаго.

Французький сенат приняв 216 голосами проти 1 цілість виборчого закону, який не дає жінкам виборчих прав.

Вибори президента Німеччини відбудуться 13. березня, або 10. квітня ц. р.

Французькі знавці висловилися, що японці не використовують якслід успіхів гарматнього вогню, бо їхня піхота наступає значно пізніше.

До Ле Бурже прийшла з Амстердаму посилка 1660 кг. золота для Французького Банку.

Б. король Еспанії Альфонс XIII. видав оповістку до еспанців із покликом, щоби ліквідувати непорядки в Еспанії: привернениям королівства, створенням тимчасового уряду та скликанням кортезів. Королем мав би бути його вуйко Карло Бурбон д' Есте.

У неділю премієр Франції Тардіє виїхав до Женеви.

З організаційного руху.

ПОВІТОВИЙ НАРОДНІЙ ЗІЗД У РАВІ РУСЬКІЙ.

В Раві Руській відбувся дня 12. лютого ц. р. Повітовий Народній Зізд. Було заступлених 36 громад равського й угнівського судового повіту. Політичний реферат виголосив пос. Кохан. У дискусії забирали слово: о. дек. Дороцький, д-р Богачевський, інж. Целевич, Гриць Пушкар з Вербиці, Лущак з Камінки Лісної, Комар з Гребенного, Кудрик і багато інших. По оживленій і річевій дискусії ухвалено такі резолюції: 1) Відпоручники громад Равщини і члени Повіт. Нар. Комітету висказують повне довіря українському політично-партійному і парляментарному Проводові, а зокрема послам своєї виборчої округи. 2) Повіт. Народній Зізд протестує проти намагань урядової політики поминати український політичний провід і творити коштом українського населення морально упавші зрадницькі групи та взиває українське громадянство в обличчі таких починань урядової політики до національної солідарности й дисципліни. 3) Повіт. Нар. Зізд протестує проти всіх тих урядових законопроєктів, які мають вийти на шкоду українському населенню, а зокрема проти подружого, шкільного, кольонізаційного і самоврядного законопроєкту, які уряд вніс до сойму та закликає всі села Равщини прилучитися до того протесту негайним вношенням відповідних петицій на руки маршала сойму й Української Парляментарної Репрезентації. — Потім перевибрано Повіт. Народній Комітет на рік 1932-3, якого головою став д-р Данило Богачевський, адвокат у Раві Руській. Вибрано також делегатів на Краєвий Народній Зізд. Вибір Повітової Народньої Ради передано Повітовому Народньому Комітетові з тим, що він має право покликати таку Раду шляхом кооптації поодиноких людей, беручи під увагу, щоби були заступлені всі села політичного повіту Рава Руська. З черги Зізд обговорив стан партійної організації в повіті і висловив побажання відновити Повіт. Нар. Канцелярію. На закінчення присутні делегати поставили низку питань у справах політичних, адміністраційних і господарських, на які відповідав пос. Кохан. Цей Зізд виявив, що равський повіт, не зважаючи на тяжке господарське положення поступає постійно вперед.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Дослідники літератури.

Свого часу і я пробував стати дослідником літератури. Прочитавши декілька повістей, оповідань і пару збірок поезій, написавши дві задачі на вільну тему (зима, хто рано встає — тому Бог дає) я почув у собі покликання на дослідника.

Але швидко зневірився, знеохотився і покинув цю працю. Хочеш добути якийсь лист жінки письменника, його тещі, чи якого там іншого ворога — ripся у шпаргаллі аж очі печуть. Правда, за таку писульку, то й докторат можна і членство Наукового Товариства не тяжко, але я на почести не падкий.

Таки покинув.

А тепер бачу, що зле зробив.

Минули часи, коли дослідник літератури рився день і ніч у запорошених шпаргаллях. Всі листи, записки, дописи, навіть кухарські „переписи" письменників і їх родин використані, видруковані і добре гоноровані (30—40 дол. за аркуш). Коли хтось із дослідників хоче нині придбати собі славу і повагу, той збирає фотографії письменників. Тому жаль мені, що я покинув фах дослідника, а перейшов на невдячне поле газетярства.

Розшуки фотографій багато приємніша робота, як відчитування старомодних руських ієрогліфів. Нераз і цілий день треба просидіти над тим, щоби довідатися, скільки письменник мав кіп пшениці, чи що в його тіточного брата давали на обід підчас празнику.

Але дивує мене одно.

Дослідники нашої літератури не стараються відшукувати фотографій справді цікавих і цінних.

Колиб я зібрався нині за дослідника літератури, то в першу черту кинувсяб на літератів, про яких вигляд не маємо зеленого поняття. Не числю майже сучасного Маркіяна Шашкевича, чи дещо старшого Памва Беринду, Лаврентія Зизанія Тустановського, чи Лазаря Барановича. Цікаво, думаю, булоб довідатися, як виглядали панове: Боян, Митуса, Даниїл Паломник, Козма Індикоплов чи врешті Всечесніший отець Нестор Літописець. А вже просто сенсаційною булаб знимка автора „Слова о Полку Ігоревім"!

Що супроти цього автор „Соловок"?!

Галактіон Чіпка

Українська радієва анкета.

25. ц. м. відбулася радієва анкета в салі „Просвіти", скликана радієвою комісією, вибраною делеґатами українських установ.

Ця комісія утворилася за ініціятивою Українського Технічного Товариства для пороблення заходів у справі українських передач у львівському радіо. Комісія у складі відпоручників Муз. Інституту дир. Барвінського та Охримовича, „Просвіти" дир. Магаляса і Українського Технічного Товариства інж. Ю. Крохмалюка, поробила ряд заходів у цій справі в пол. радіо у Варшаві та у Львові, у висліді яких скликали радієву анкету.

Справу реферував відпоручник У. Т. Т. інж. Ю. Крохмалюк. У дискусії брали живу участь відпоручники української преси, Сільського Господаря, Музичного Інституту і новооснованого видавництва „Українрадіо".

Вкінці поставлено такі внесення:

1) Внести до централі польського радія у Варшаві подання у справі українських передач, підписане усіми українськими економічними, культурними і фаховими установами. Цю справу припоручено дотеперішній радієвій комісії. Поставили домагання, піднесене відпоручником У. Т. Т., утворення контрольної радієвої комісії, яка кваліфікувала би надсилані до українських годин — передачі. Ствердили конечність 3 годинних передач.

2) За ініціятивою „Українрадія" постановили якнайскорше приступити до перепису українських радіоабонентів, що узяло на себе Українрадіо.

3) Ствердили потребу оснування українського радієвого товариства, яке булоб офіційною орґанізацією укр. радіоаматорів, та вибрали статутову комісію, яка має виготовити статут і скликати конст. Заг. Збори.

У склад статутової комісії входять: Пр. Децикевич, радн. Ільницький, радн. Т. Лучаківський, мгр. Громницький, інж. Лясевич.

Після намічення важніших напрямних, предсідник дир. Магаляс зачинив анкету.

—o—

НОВИНКИ

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, вул. Хорушина 5.** (біля кіна „Апольо") **поручає по найнижчих цінах, ковдри, матераци і постіль. Переробляє ковдри по 6 зол., матераци по 8 зол.** 786 55—100

— **Вечерниці Червоної Калини.** Як довідуємося, на вечерниці Червоної Калини, що відбудуться в салях Народнього Дому 5. березня ц. р., Комітет, з огляду на ощадність, окремих запрошень не висилає. Карти вступу дістають місцеві в адміністрації Черв. Калини, Підвалля 7. III., кожного дня між год. 10—14 і 17—19, замісцеві в дні вечерниць, між год. 18—21, при касі. 1—3

— **Українське Студентство у Кракові** жертвувало на допомогу українським політичним вязням **224 зол.** із нагоди одноденної голодівки в память бою під Крутами.

— **Шкільні трамваєві білети.** 29. ц. м. дирекція міської електричної залізниці відкриває нове місце продажі абонаментових місячних трамваєвих білетів — у бічниці біля Гетьманських Валів. **Одна каса в тому місці обслуговуватиме лише шкільну молодь.**

— **Інжиніри Чехословаччини.** За найновішими підсумками, як повідомляє „Прагер Прессе", є в Чехословаччині 1436 інжинірів, з них 1012 чехословаків, 374 німців, 50 мадярів, 33 жидів і **один українець (?).**

— **Хроніка Галицько-Волинської Землі.** У Перемишлі перервали бойкот електрівні. — Віцепрез. Львова інж. Кольбушовський завернув свою резиґнацію. — У Трускавці одна лещетарка пробила ногу другій лещетарці — львовянці, яку відвезли до львівської лічниці. — 4. і 5. березня ц. р. перед присяглими в Чорткові відповідатиме під замітом убивства гр. Баворовського з Копичинець — Володислав Сенюта та тов. Боронить д-р Юрчинський. — У домі при вул. Купелевій у Львові зпід вінди виняли важко пригнетеного 26-літнього робітника Івана Шумського. — Постановою ради міністрів із 7. ц. м. скасували старосамбірський повіт і приділили до самбірського та турчанського, стрижівський — приділили до ряшівського та кросненського. Всю переписку зі скасованими повітами слід спрямовувати до нових від 15. березня ц. р.

— **Пригоди „Ґандія зпід Львова".** Якийсь бородатий старший пан намагався наслідувати Ґандія та привів козу на перестанок підміської залізниці Янів—Львів. Поява Ґандія зпід Львова з козою викликала наперед у вагоні залізниці сензацію, опісля протести та покликання кондуктора, поділ подорожних на два табори: ворогів і прихильників Ґандія, а вкінці когутячий бій усіх подорожних... Поліцай погрозив, що покличе пожежну сторожу, щоби струєю холодної води припинила боротьбу. Нещасного наслідувача Ґандія залишили на перестанку. Він мав бороду та був одягнений зовсім прилично, тому саме ніхто не пізнав у ньому Ґандія, бо тамтому справжньому не забороняли брати кози навіть на корабель і до Льондону на конференцію круглого стола.

— **„Центр" світу.** В Льондоні дуже святочно відкрили вугольний камінь під телефонічну централю. Міністр телефону та телеграфу заявив, що нова централя буде дійсним „центром" землі. За її посередництвом будуть говорити телефонічно двацятьчотири континентальні та заморські народи, будуть нею користуватися 90 проц. телефонічних станиць світу. Під вугольний камінь „центру" світу поклали крім традиційної мошонки з монетами теж і коробку з образками сьогочасної телефонічної розмови та сьогочасних телефонічних апаратів.

Куток мови.

Отвертий лист д-ра К. Студинського „У власній обороні".

„Клевета є тут так наявна" зам. така наявна; („клевета" — моск. замість наклеп, поговір, обмова); „уровнем" (рос.) зам. рівнем; „руководиться" (рос.) зам. кермується; „унешкідливити" (поль.) клевету, зам. відбити, зробити нешкідливою; „видала підряд (рос.) три книжки" зам. по черзі, одну за одною; „против" (рос.) зам. проти; „решту тайн я зневолений зрадити" (поль.) зам. виявити; „вияв (?) цих тайн" зам. виявлення; „треба з (?) його вчинку дивуватися" зам. його вчинкові; „провірити" (рос.) зам. перевірити, „серед кол... посуджувано" зам. посуджували; „як би предложено" зам. якби (разом!) предложили; „останий" зам. останній; „тамошне" зам. тамошнє; „хиба" зам. хіба. Весь лист написаний буцім-то академічним правописом (еміґранта, агентам, інтелектуальним), а одночасно має такі форми, суперечні з цим правописом: „свойому" „мойого" тощо. Крім цього низка польонізмів „імпутуючи", „конфронтувати", і знехтовані правила милозвучности („мають в листі", зам. у листі)...

—o—

— Школа, де можна курити. У всіх школах світу забороняють ученикам курити. Така поведінка доводить до поширення пристрасти курення серед молоді. Шкільна рада стейту Ілінойс у Зединених Державах зірвала з дотеперішніми методами. В одній школі дозволили курити. Кожного дня науки є дві 15 хвилинні перерви для курення, одна після другого сніданим, друга після обіду. В кімнаті курців ті, що вже курили, курять без ніяких перепон не ховаючись перед ніким. Хто хоче може починати курити. Окремий доглядач оглядає тютюн і паперці курців, для вказівки, як вибирати добрий тютюн, як набивати тутку та як закурювати. Шкільна влада сподіється, що курення під доглядом принесе значно менше шкоди для здоровля учеників. Як проба виявить користи з такої поведінки, в усіх школах стейту позволять ученикам курити. Чого не роблять в Америці? Одна американська школа придбала для своїх учеників вигідні клюбові фотелі та бюрка замість дотеперішніх лавок...

— У кількох словах. Академічну нагороду Войнітса одержав відомий мадярський поет Геза Войновіч. — Берлінський боксер Саботка побив на рінгу свого противника Фелькнера, що той втратив притомність і вмер у лічниці. — У Гельсінгфорсі страйкують фінляндські студенти університету проти надмірних привілеїв для шведського населення.

— Плодом довгих дослідів д-ра Бройнліха є новий, незвичайно успішний засіб проти назубного каменя під назвою Сульфорицинолеат. Дотепер назубний камінь поборювано лише механічною дорогою, одначе цією дорогою не можна було запобігти, щоби він наново не появлявся. Щойно коли додали Сульфорицинолеат до відомої віддавна пасти до зубів Кальодонт, має він знаменитий успіх, не лише усуваючи назубний камінь, але не дає йому надалі творитись. Вже кількамісячне постійне вживання Кальодонту дає незвичайні висліди в цім напрямі.

Нові видання.

„ЗИЗ“, ч. 5. Зміст: З політичного карнавалу. Кажуть... З сучасних волинських листів. Сон П. Постолюка. Любовна історія. Прикрі запити (1000 листів до редакції). Малий Ромцьо на балі. Про карнавал, ощадність і т. п. контрасти. Після конскрипції. Чесний дедю! З рисунків малого Ромця.

Треба признати, що це число має досить актуального веселого матеріялу і, як звичайно, дуже добрі карикатури.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

✝ Микита Юхимович Шаповал, відомий емігрантський діяч, помер несподівано в силі віку в Празі дня 25. лютого. Покійний був членом Центральної Ради й одним з лідерів партії українських соціялістів-революціонерів. У часи Гетьманщини був членом президії Націон. Союзу, що перевів повстання проти гетьмана, а після вступлення В. Винниченка до Директорії був головою цього союзу. За часів УНР був міністром земельних справ в уряді Чехівського. На еміграції був головою закордонної групи українських соціялістів-революціонерів, був одним з найрухливіших організаторів укр. еміграції на культурному фронті, зокремаж був співтворцем Укр. Господар. Академії та Педагог. Інституту ім. Драгоманова. Довгий час був головою Українського Громадського Комітету. Все життя займався публіцистичною працею. Перед війною був співредактором „Української Хати“, крім того працював у ліберальній „Кієвск-ій Мисл-і“; на еміграції редагував до спілки з Винниченком великий журнал „Нова Україна“. Написав цікаві спомини з часів української революції. Поза тим займався студіями з ділянки соціольогії та видав кілька соціольогічних публікацій. Ще перед революцією 1905 р. просидів довший час у варшавській царській тюрмі за революційну діяльність у війську. — З Покійним зійшов у могилу без сумніву один із найоригінальніших і найживіших діячів, що вийшли з української революційної боротьби, який був чутливим на всі прояви соборного національного українського життя до останніх днів. У своїй політичній праці на еміграції сильно протиставився т. зв. унрівському центрові. Крім того був завзятим поборником комунізму. В. Й. П.!

✝ о. Ізидор Бобикевич, совітник Епископської Консисторії, парох села Саджавки, надвірнянського повіту, помер у середу 24. II. в 73. році життя і 49. священства.

З Покійним зійшла в могилу людина чесного та чистого як хрусталь характеру, що був кругом відомий своєю бадьорою оптимістичною, веселою вдачею, такою рідкою в наших часах. Походив із прастарого роду шведських аристократів, що по погромі Карла XII. під Полтавою 1709 р. осіли в околиці Гніздичева (Жидачівщина), де мали свої великі посілости, де й будували каплиці та церкви. Як шляхта, мали привілей носити корону над назвищем, але цього звичаю зреклися ще прадіди помершого, що всі були священиками! Мовляв, не лицює паношитися, коли нарід, з котрим жиємо, такий опущений та бідний. Покійний о. Ізидор був сином галицького декана о. Антона, пароха Викторова. Гімназію покінчив у Бережанах 1877 року. Дух. семинарію покінчив у Відні 1882 р. Оженився 1883 р. в о. Миколи Устияновича в Сучаві. Був парохом на Буковині, у Вижниці 16 літ, де вів культурний провід того гірського кута. В гостинній хаті Покійного перебувала Леся Українка, Ольга Кобилянська, як також роками шурин Корнило Устиянович, що малював там залюбки свої образи, писав поезії та піддавав їх критиці Покійного, людини з великою освітою. Від 1905 року був парохом у Саджавці. Воєнна завірюха не вбила його веселої вдачі. Перебув усі прикрости, інвазії, знищення цілого маєтку, дорібку, але не впав духом. В 1919 р. арештований, пересидів довший час у Бригідках, а пізніше був конфінований в Сихові під Львовом. 1924—1925 р. захистив у себе отамана Ю. Тютюнника з ріднею, з яким ділив і радість і горе, і хліб і сіль... Для всіх потребуючих скитальців мав усе відчинені двері. Сам письменник і музик, брав радо участь у концертах, на яких виступав із своїм улюбленим челльом у тріях. В останніх часах тяжка хороба зломила кремезну статьсильне здоровля. Замкнулися очі, що так любо і привітно на всіх дивилися, а добріє серце, що в своїм житті не знало ні гніву ні злоби ні ненависти — перестало вже битися. Нехай буде пером земля рідкій, праведній людині, що зійшла оце в могилу. В. Й. П.! **Кл. Сора.**

✝ о. Григорій Чубатий, совітник Митрополичої Консисторії, декан і парох у Ступках, помер 25. лютого 1932 в 93. році життя. Перенесення тлінних останків до церкви в Ступках відбулося в неділю 28. ц. м., а похорони відбудуться в понеділок 29. ц. м. в год. 10-ій рано. В. Й. П.!

Дописи.

СОКАЛЬЩИНА. **(Активізація українського села).** По наших селах веде тепер перід у всій громадській роботі молодше покоління. В селах, де донедавна процвітало неробство або сельробівство, нині є справді праця самої молоді. Відмітимо такі села: Мошків, Бляшичі і Шмитків, які особливо своїй молоді дуже багато завдячують. Вже майже в кожній громаді має тепер молодь свої гуртки протиалькогольні і протинікотинні, а разом з тим і гуртки дрібної ощадности. Ці явища незвичайно відрадні і хосенні. Приїхавши до села, так зразу і видаця бє — знаєш, з ким говориш. Інша справа, коли йде про самі умовини господарські. Є вони просто жахливі. В громадах, де є ще молочарні, там хоч цей дрібний гріш найдеться — в інших не має за що господар соли і нафти купити. Кажуть, що справді зле є тоді, коли селянин сміється, а так воно вже є. „Скажіть — питають — як-то воно буде дальше? Думав коровою податок заплатити, а тут треба дві на 80 зол. Хай уже радше грунт ліцитують“ — і сміється. Оттакето тепер на селі! Одначе найгірше вже там, де селяни позадовжувалися купном землі. Прикупив прим. у 1929-30 р. один морг поля за 200—300 амер. долярів, а сплатив дотепер половину. Щоби заплатити решту, мусить збути той прикуплений морг і ще й свого в додатку один або два морги продати. Найщасливішими почуваються ті, які можуть виректися задатку. І справді вирікаються задатків 100—200 долярових, аби лише — як кажуть — „душі не згубити“. Росте у нас зацікавлення рідними господарськими установами, які — на жаль — великих потреб села заспокоїти не можуть, бо ще надто тоді слабі. Та всеж таки дещо для цієї справи робиться, і при піддержці цілого населення повіту можна буде по одному лиху зарадити. Пануючими кличами в повіті є тепер здержливість у видатках і масова дрібна ощадність. Про це говориться дуже багато і є вже довжні висліди. У нас основують тепер кредитові установи („райфайзенки“), а де ще їх нема, там підготовляють їм грунт організацією оборотового капіталу через зоголовну дрібну ощадність. І на цьому полі веде прей активна сільська молодь. Словом — село в Сокальщині не спить і не дармує!

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 26. II. 1932 р. за масло експортове та десерове пріма 2·80 зол., за літру молока 23—24 сот., літру сметани 1·20 зол., кошень 4·90.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.